

El tractament de la variació lèxica en el *Diccionari català-castellà i castellà-català* de Francesc de Borja Moll

The treatment of lexical variation in the *Diccionari català-castellà i castellà-català* by Francesc de Borja Moll

Santiago Vicente Llavata
Universitat de València, Espanya
Santiago.Vicente@uv.es
<https://orcid.org/0000-0001-8846-2434>

Abstract

In 1977, Francesc de Borja Moll published the *Catalan-Spanish/Spanish-Catalan Dictionary* in the context of the linguistic and cultural adjustment of the Balearic islands. Since then, several editions of this lexicographical work have been published. The aim of this paper is to analyze, from a contrastive and integrated perspective, the treatment of lexical variation in these lexicographical work. The study will focus on the representation of the different geolectal varieties of Catalan in terms of lexical presence, with a special focus in the linguistic areas that are little represented in the history of Catalan lexicography, such as the Catalan of the Franja. The results may be of interest for theoretical reflection on variation and linguistic change, considering that this dictionary will soon be 50 years old.

Keywords: dialectal variation, standardization, lexicology, Catalan-Spanish bilingual lexicography

1. INTRODUCCIÓ

L'any 1977, Francesc de Borja Moll publicava, en el context insular de redreçament lingüístic i cultural, el *Diccionari català-castellà/castellà-català*¹. Des d'ençà, s'han succeït les edicions d'aquesta obra lexicogràfica (1978, 1980, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1994, 1998, 2001 i, finalment, la dotzena edició, de 2004), amb un notable èxit

¹ D'ara endavant, reproduïrem aquest diccionari amb l'abreviatura *DCC-Moll*.

editorial. D'aquest *Diccionari català-castellà/castellà-català* se'n va derivar el producte lexicogràfic *Diccionari escolar català-castellà/castellà-català*, publicat també per l'editorial Moll l'any 1984², i elaborat pel mateix filòleg³.

En el marc ampli del procés d'estandardització de la llengua catalana al llarg del segle XX i del present, s'ha donat una intensa discussió científica al voltant de l'aportació de les varietats territorials a la norma lingüística comuna. Així, a partir de la dècada dels vuitanta, s'hi produeix el gran debat sobre la inclusió a l'estàndard d'elements provinents de la variació geogràfica. D'eixa discussió que encara presenta rèpliques en el nostre temps, en són testimoni els treballs recollits i comentats en el capítol 7 de Ginebra & Solà (2007), on ofereixen una síntesi historiogràfica, amb el corresponent aparell bibliogràfic, de les idees i concepcions que s'hi gestaren a l'entorn de la normativa lingüística.

De manera paral·lela a aquest debat d'enorme repercussió, en les darreres dècades s'han succeït els estudis descriptius sobre un conjunt ampli de fenòmens lingüístics, els quals refermen la necessitat d'eixamplar la normativa de la llengua catalana, per tal de fer-la més diversa i inclusiva. Així, les aportacions de Coromines (1970, 1971 i 1980-2001), Sanchis Guarner (1963-1965, 1976, 1993 [1930], 2009 [1933]), Colón (1978, 1993, 1997, 2001, 2003, 2013, 2014), Colón & Soberanas (1986), Colón & Gimeno Betí (2011), Veny (1958-1960, 1978, 1982, 1991, 1993, 2001, 2006a, 2006b, 2009a, 2009b, 2017), Gimeno Betí (1994, 1997, 2000), Colomina (1985, 1991, 2023), Casanova (2002, 2010), Casanova & Ferrando (2002) i, més recentment, de Beltran i Calvo (2008, 2011), així com de Beltran i Calvo & Segura-Llopes (2017), entre molts altres autors, han facilitat i enriquit la discussió científica al voltant de la conformació de la normativa de la llengua catalana, ampliant els marges d'aquesta en favor d'una visió més ajustada a la realitat, amb un viratge progressiu des d'un concepte restrictiu de la normativa lingüística en termes de monocentrisme exclusivista cap a un concepte més ampli, fonamentat en una visió variacionista del fet lingüístic i, per tant, assentat en un caràcter pluricèntric en la conformació d'eixa normativa, i tot això sense oblidar l'emergència d'una nova comunitat parlant, gestada amb els nous reptes de la societat global (Pradilla, 2024)⁴.

Si bé per als neoparlants pot resultar més assequible l'adquisició d'una normativa lingüística més restrictiva, el fet cert és que les tecnologies de la informació i la comunicació, que han portat com a resultat la consolidació d'una comunitat parlant digital, junt amb els grans reptes que presenta la intel·ligència artificial generativa,

² La darrera edició d'aquest diccionari escolar, la vuitena, és de 2003.

³ Una ullada ràpida als mots més representatius evidencia una simplificació en el tractament lexicogràfic de les variants, en raó de la funció pedagògica d'un diccionari escolar. Així i tot, la finalitat de recollir el conjunt del lèxic de les grans àrees dialectals subsisteix.

⁴ Es presenta una exposició esquemàtica d'una qüestió complexa que ha generat una gran quantitat de bibliografia tant especialitzada com no especialitzada. En tot cas, es considera que és suficient amb eixa visió sintètica per situar el nucli temàtic d'aquest article: l'anàlisi variacionista pel que fa al lèxic i a la fraseologia del *Diccionari català-castellà/castellà-català* de Francesc de Borja Moll.

caminen en la direcció de posar a disposició de la comunitat parlant i, per tant, també de la comunitat “aprenent”, múltiples oportunitats d'exposició a discursos orals i escrits en les diferents varietats geolèctals de la llengua catalana. Per tot això, sembla que la conformació d'aquella comunitat parlant digital o cibernètica implica de forma directa un reconeixement natural de la diversitat i la pluralitat en la conformació de la normativa de la llengua catalana.

Ara que aquest diccionari bilingüe de caràcter bidireccional s'aproxima al seu cinquantenni (1977-2027), i tenint present que el gran debat sobre la inclusió a l'estàndard d'elements provinents de la variació territorial en l'àmbit de la llengua catalana va tenir lloc a partir de la dècada dels vuitanta (Ginebra & Solà, 2007), l'objectiu fonamental d'aquesta contribució consisteix a analitzar, des d'un punt de vista variacionista, les unitats lèxiques que es recullen al *DCC-Moll*. Com a objectius específics d'aquest estudi, ens proposem determinar si el diccionari objecte d'anàlisi aconsegueix la funció de representar la variació geolèctal en un moment en què el debat sobre la inclusió a l'estàndard d'elements provinents de la variació territorial encara no s'havia produït. En cas que la resposta siga afirmativa, un altre objectiu específic que es dedueix de l'anterior, i que també ens proposem cobrir, és quin tipus de variants s'inclouen: si es representen solament variants principals o si, per contra, també s'inclouen variants secundàries o més restringides en la seva extensió geogràfica.

Si bé és cert que un diccionari bilingüe inclou menys informació lèxica que un monolingüe, el motiu de triar aquesta tipologia de diccionari rau en el fet que es pot advertir de forma molt nítida el grau d'integració de la variació geolèctal gràcies a la informació lèxica que apareix en l'apartat microestructural en forma d'equivalències. A més, en determinats diccionaris, aquest component dialectològic sol estar marcat per tal de guiar l'usuari sobre quin mot triar per al seu context específic. Per una altra banda, tot i que en els diccionaris bilingües el principi d'equivalència s'estableix entre dues llengües —en aquest cas, entre el català i el castellà—, no és menys cert que en la informació lèxica que s'ofereix a l'interior de cada article lexicogràfic aqueix principi d'equivalència també s'activa al si de les dues llengües implicades, en el sentit que s'inclouen geosinònims com a elements de la definició lexicogràfica.

Concretament, aquesta anàlisi se centrarà de manera especial en el lèxic i la fraseologia de l'Aragó catalanòfon, ja que la percepció geolèctal i sociolectal d'aquesta subvarietat dialectal dins del català nord-occidental resulta, certament, menys representativa que altres parlars catalans. El fet de triar una obra lexicogràfica produïda a les Illes Balears es justifica tant per la rellevància inherent d'aquest diccionari cabdal de la llengua catalana com pel fet d'haver estat produït en un territori catalanoparlant perifèric dins del conjunt de la llengua catalana, la qual cosa ens permet calibrar el grau d'integració amb què es concep la normativa general de la llengua catalana.

Per tal de dur a terme l'objectiu que s'ha projectat en aquesta aportació, es parteix de l'estudi clàssic de Veny (1958-1960) al voltant dels paral·lelismes lèxics existents entre, per una banda, les diferents varietats dialectals del català occidental i les varie-

tats baleàriques, i, per una altra, la configuració lèxica del català oriental. Així mateix, aquesta informació es complementarà amb les dades dialectològiques recollides en l'*Atles lingüístic del domini català (ALDC)*.

La informació lèxica recopilada i descrita es presentarà en dues taules relacionades de forma molt estreta: en la primera s'ofereix una caracterització lèxica general de la variació geolectal del català occidental i de les varietats baleàriques i de les Pitiüses, mentre que en la segona taula, després d'haver triat les unitats lèxiques que comparteix la subvarietat del català de la Franja dins del català occidental amb la resta de subvarietats i varietats, s'ofereix una descripció exhaustiva de l'abast geogràfic de cada una de les formes lèxiques recollides com a elements patrimonials del català de la Franja, i s'indica la seua presència o absència en el *Diccionari català-castellà/castellà-català* (1977) de Francesc de Borja Moll.

2. NOTES DESCRIPTIVES AL VOLTANT DEL *DCC-MOLL*

L'obra lexicogràfica objecte d'estudi s'inclou dins de la tipologia de la lexicografia bilingüe de caràcter bidireccional. D'entrada es podria afirmar que aquesta tipologia es mostra molt propícia a un plantejament integrador de les diferents varietats dialectals de la llengua catalana, ja que el principi d'equivalència permet oferir, de la manera més exhaustiva possible, una informació lèxica completa mitjançant la sinonímia. En aquest sentit, el plantejament general de Moll (2004, pp. VII-VIII) resulta ben explícit a un dels paratextos de l'obra; en concret, a les instruccions de maneig del diccionari⁵:

Aquesta activitat dels lexicògrafs catalans té, al meu parer, un defecte: que està gairebé totalment enfocada cap al parlar continental, i més concretament al de Barcelona i de les contrades properes a la capital –i si més no, cap al lèxic més usual dels escriptors del Principat–, mentre deixa desatès el gran cabal de mots de les comarques diguem-ne perifèriques, com són les del País Valencià i de les Illes Balears i Pitiüses.

Aquesta reducció de l'àmbit geogràfic implica el desaprofitament de milers d'elements lingüístics i la insuficiència d'aquells diccionaris per a enriquir l'idioma comú i per a fer entendre els vocables i modismes que els literats insulars i valencians usen en les seues obres, ambientades dins les contrades respectives.

[...] El present diccionari català-castellà i el seu invers castellà-català són concebuts amb el propòsit d'omplir aquest buit que hem indicat [...].

Així doncs, els consultants d'aquests diccionaris hi trobaran no sols les paraules enregistrades en els que s'han compost a Catalunya, sinó també les que són pròpies de la comarca de cada consultant, tant si són del Principat (català central i occidental) com de les altres regions (País Valencià i les Illes Balears i les Pitiüses).

⁵ És important destacar que, en les instruccions generals de maneig del diccionari, el primer subapartat es titula "Finalitat d'aquesta obra", en el qual, precisament, es planteja com a propòsit principal de l'obra la tasca de recollir les diferents solucions lèxiques de cada àrea dialectal.

Així mateix, dins de l'organització macroestructural del diccionari, Francesc de Borja Moll inclou un segon paratext explicatiu titulat "Aclariments especials sobre criteris de selecció", articulat en dos blocs de continguts: "Dialectalismes" i "Barbarismes i pseudo-barbarismes"⁶, i on Moll (2004, pp. XII-XIII) ofereix una justificació fonamentada respecte dels diatopismes i barbarismes que decideix incloure tant en la nomenclatura del diccionari, com en la microestructura i, concretament, en l'apartat de les equivalències:

El fet d'ésser dialectal un mot no significa que no sigui correcte ni digne de figurar en el diccionari general. Hi ha molts dialectalismes que tenen perfecte dret a figurar-hi, perquè són normalíssims segons les lleis de formació de l'idioma. El mot *ca* és avui un dialectalisme perquè s'usa només a les Balears; però és un mot català clàssic, documentat en els millors escriptors medievals, i no hi ha cap raó per a bandejar-lo del llenguatge literari modern. Efectivament, *ca* figura en el diccionari Fabra. [...]

També crec que cal incloure-hi aquelles variants de mot que no són d'ús general en el territori però que hi ocupen una àrea considerable. Per exemple, les formes *acurçar* (empordanesa i baleàrica) i *acurtar* (valenciana) al costat de *escurçar* (del Principat en general). Està bé que es posi en el diccionari la forma *xiular*, però res no justifica que s'exclougui la variant *siular*, més antiga i més conforme amb la seva etimologia (del llatí *sibilare*)⁷.

Hi ha, en canvi, dialectalismes que més val no introduir en el diccionari, perquè no tenen cap utilitat estilística i són deformacions completament irregulars [...].

Tenint present el paper de Francesc de Borja Moll com a cocreador i promotor, junt amb Antoni M. Alcover, del *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB), es podria treballar amb la hipòtesi que aquest diccionari fou, probablement, la font principal en l'elaboració de la nomenclatura del DCC-Moll, per tal com en el DCVB s'hi recull la informació dialectal i l'evolució històrica del vocabulari general de la llengua catalana. Així doncs, aquestes dues dimensions –extensió dialectal i historicitat– podrien adduir-se com als criteris principals per a justificar la seua admissió en el diccionari bilingüe objecte d'estudi⁸.

⁶ En aquest apartat, l'autor recull doblats lèxics per a la codificació ortogràfica, gramatical i lèxica, com *entregar/liurar*, *triumf/triomf*, *servici/servei*, *perjui/perjudici*, *jui/judici*, *sèptim/setè*, *dècim/desè*, *viuda/vídua* i altres mots, com els acabats amb -o final, com per exemple, *quadro i modo*. Totes aquestes solucions lèxiques han estat incorporades, mitjançant el sistema de remissions, en la segona edició del *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (DIEC, 2007), excepte *triumf i modo*.

⁷ Les variants *acurçar*, *acurtar* i *siular* es recullen en la segona edició del DIEC (2007), amb remissió a les entrades principals *escurçar* i *xiular*, respectivament.

⁸ Afirmar Moll (2004, p. VIII): "Cal fer notar la sana reacció de Santiago Albertí, que al seu diccionari ha aprofitat sovint materials continguts al «Diccionari Català-Valencià-Balear» per a oferir vocables que no havien aparegut als diccionaris anteriors publicats a Catalunya; però encara queden moltes paraules no enregistrades fora del DCVB".

3. ESTUDI DESCRIPTIU DE LA VARIACIÓ LÈXICA
EN EL *DCC-MOLL*

Partint de l'estudi dialectològic de Veny (1958-1960), s'ofereix seguidament un llistat alfabètic de caràcter representatiu de les unitats lèxiques pertanyents a les varietats i subvarietats geolectals del català occidental i de les varietats baleàriques i de les Pitiüses, codificades totes elles en el *DCC-Moll*. De forma complementària, s'ofereix informació dialectològica provinent de les dades de l'*ALDC* en notes successives a peu de pàgina.

Taula 1. Representació lexicogràfica de la variació lèxica del català

REPRESENTACIÓ LEXICOGRÀFICA DE LA VARIACIÓ LÈXICA DEL CATALÀ (Català occidental i varietats baleàriques i de les Pitiüses) ⁹
<i>albelló</i> ¹⁰ , 13; <i>aregar</i> , 28; <i>ataüllar</i> , <i>taüllar</i> , <i>traüllar</i> , 34, 373; <i>baldana</i> , 40; <i>batle</i> , 44; <i>becada</i> , 45; <i>becar</i> , 45; <i>besada</i> ¹¹ , 47; <i>blan</i> , 49; <i>blat d'Indi</i> , <i>blat de les índies</i> ¹² , 50; <i>borja</i> ¹³ , 52; <i>brossat</i> ¹⁴ , 56; <i>bruixa</i> , 57; <i>bua</i> , 57; <i>buranya</i> , <i>buanya</i> , 58; <i>burballa</i> ¹⁵ , 58; <i>ca</i> , 60; <i>calabruix</i> ¹⁶ , 63; <i>calcigar</i> ¹⁷ , 63; <i>calciner</i> , 63; <i>calçons</i> , 63; <i>carrera de Sant Jaume</i> , 73; <i>cas</i> , 73; <i>cercar</i> , 77; <i>cinglada</i> , 79; <i>cinglar</i> , 79; <i>clau</i> ¹⁸ , 81; <i>coa</i> , 82; <i>coll</i> , 84; <i>coll de la palla</i> , 84; <i>cusciús</i> , <i>cuscussó</i> , 104; <i>dacsa</i> , 105; <i>davallada</i> , 106; <i>davallar</i> , 106; <i>defendre</i> , 107; <i>eixanguer</i> , 129; <i>endivia</i> , 140; <i>esbajocar</i> ¹⁹ , 151; <i>estovar-se</i> , 170; <i>fadri</i> ²⁰ , 177; <i>fenyedor</i> , 181; <i>fènyer</i> , 181; <i>fes</i> , 181; <i>fesset</i> , 181; <i>flastomar</i> , 185; <i>fixar-se</i> , <i>afluixar-se</i> , 185; <i>forqueta</i> , 188; <i>fraula</i> ²¹ , 190; <i>fredolec</i> ²² , 190; <i>fus -a</i> ²³ , 192; <i>gangalla</i> , 195; <i>garrit</i> , 196; <i>guarda</i> , 205; <i>jas</i> , 226; <i>jau</i> , 226; <i>llambroix</i> , 232; <i>llosco</i> ²⁴ , 238; <i>magencar</i> ²⁵ , 241; <i>manco</i> ²⁶ , 244; <i>marjal</i> , 246; <i>menuts</i> , 251; <i>milanta</i> , 254; <i>missar</i> , 255; <i>modorro</i> , 257; <i>morrala</i> , 260; <i>morro</i> , 260; <i>mostela</i> ²⁷ , 261; <i>mullar</i> ²⁸ , 261; <i>murada</i> , 262; <i>novell</i> , 268; <i>padrastre</i> , 277; <i>padri</i> ²⁹ , 277; <i>pallola</i> ³⁰ , 278; <i>pallús</i> , 278; <i>pigota borda</i> , 295; <i>porcastre</i> , 303; <i>primavera d'hivern</i> , 307; <i>puident</i> ³¹ , 311; <i>pus</i> ³² , 312; <i>qualcú</i> , 313; <i>qualque</i> , 313; <i>quelcom</i> , 314; <i>rall</i> , 317; <i>redol</i> , 323; <i>sollar</i> ³³ , 352; <i>teulader</i> , <i>teuladri</i> ³⁴ , 366; <i>ventall</i> , 385; <i>vidriola</i> ³⁵ ; <i>xereca</i> ³⁶ , 393.

⁹ S'indica el número de pàgina del *DCC-Moll* a continuació del mot en qüestió.

¹⁰ El *DCC-Moll* recull la variant *aubelló*, amb remissió a *albelló*.

¹¹ Hi figuren les variants occidentals *bes*, *beset*.

¹² El *DCC-Moll* recull també els diatopismes *blat de moro*, *moresc*, *panís* i *milloc*.

¹³ Amb accepció 'casa de camp semblant a una cabana'.

¹⁴ El *DCC-Moll* recull la variant valenciana *brull*, però no hi figura *brullo*, també viva a València.

¹⁵ El *DCC-Moll* recull *burumballa* (en plural), *barrumballa* i *borumballa*, però no consigna *brumballa*.

¹⁶ El *DCC-Moll* consigna la variant occidental *calabruixó* (Veny, 1958-1960, p. 142). Vegeu les dades de l'*ALDC* (2001, mapa número 234).

¹⁷ El *DCC-Moll* recull també, en la part castellà-català, la variant *paltrigar*, documentada al Rosselló, Cerdanya, Gandesà i Benassal (Veny, 1958-1960, p. 125).

¹⁸ El *DCC-Moll* inclou les variants *colomello*, *canina* i *cadina*.

¹⁹ El *DCC-Moll* recull també el diatopisme propi de Mallorca *esbessonar*.

Del total de 154 unitats lèxiques classificades per àrees temàtiques³⁷ per Veny (1958-1960), cinquanta-tres formes es localitzen de forma directa al català de la Franja³⁸. Tal com s'ha operat en la primera caracterització oferida, es presenta aquí també una taula en què es recullen les paraules vinculades al català de la Franja, i que el *DCC-Moll* codifica, bé en la nomenclatura mateix, bé en l'interior de l'article lexicogràfic³⁹. A l'igual que en la taula anterior, s'inclou també la informació dialectològica consultada a través de l'*ALDC*⁴⁰.

²⁰ S'inclou la variant *farri*.

²¹ En canvi, no recull la variant *fraura* (Veny, 1958-1960, p. 144).

²² El *DCC-Moll* recull les variants *fredeluc* (Rossellonès), *fredolic* (català central i occidental), *fredoli* (València i Mallorca), *fredoler* (Mallorca).

²³ Participi del verb *fondre* (Veny, 1958-1960, p. 162).

²⁴ Sota la forma *llosc -a*.

²⁵ Veny (1958-1960, p. 136) recull aquesta forma verbal per a documentar exclusivament la locució verbal *no saber què es magenca*, que és forma viva a Mallorca i València. La forma verbal s'ha format sobre la base del substantiu *maig*.

²⁶ El *DCC-Moll* recull les locucions *ni més ni manco* i *al manco*, pròpies de la varietat baleàrica.

²⁷ El *DCC-Moll* no consigna els diatopismes *garrofi* (Ulldecona) i *blatira* (Benicarló).

²⁸ El *DCC-Moll* no recull la forma valenciana derivada *mullatori* 'salsa per a sucar'.

²⁹ Amb accepció 'parent pròxim'. Es recull la variant occidental (valencià i la Franja) *iaio*, però sota la forma *iai* (femení *iaia*). En canvi, sí que hi figura *iaio* en la part castellà-català.

³⁰ Accepció 'malaltia infecciosa i contagiosa'.

³¹ Accepció 'que no està content; enfadat, irritat'.

³² El *DCC-Moll* recull la locució de les varietats baleàriques *ni més ni pus*.

³³ El *DCC-Moll* no consigna la variant *sullar*.

³⁴ El *DCC-Moll* recull la variant eivissenca *teulat*, referida a 'ocell de l'espècie *passer domesticus*'. Així mateix, no recull la variant castellanenca (Onda) *teuladà*.

³⁵ No forma part de la nomenclatura del *DCC-Moll*, sinó que es recull com a equivalent en la part castellà-català.

³⁶ El *DCC-Moll* no recull les variants *xerec* (Mallorca) i *salefa* (Alacant).

³⁷ Les àrees temàtiques que agrupen les unitats lèxiques considerades són les següents: "La vida en la família; Partes del cuerpo; Indumentaria; Vida fisiológica y sensible; Vida psicológica; Vida religiosa; Enfermedades y defectos físicos; Vida social y comercio; Oficios y cargos; La casa: sus partes, ocupaciones domésticas, útiles; Alimentación; Accidentes geográficos; El tiempo atmosférico; El tiempo cronológico; Vida agrícola y pastoril; Animales y Varia" (Veny, 1958-1960, pp. 106-109).

³⁸ En cadascun dels epígrafs dedicats a aquestes 154 unitats lèxiques, Veny recull les àrees dialectals, junt amb les poblacions principals, on la paraula és viva.

³⁹ S'inclou tant el número de pàgina del *DCC-Moll* (2004) on es recull la paraula com les poblacions on la unitat lèxica.

⁴⁰ Veny & Pons (2001). Les poblacions de la Franja representades en l'*ALDC* són les següents: Les Pauls, Sopeira, Eressué, la Pobla de Roda, Tolba, Estanya, Peralta de la Sal, Saidí, Fraga, Mequinensa, Favara del Matarranya, Massalió, Valljunquera, la Codonyera, Torrevella, Vall-de-roures, Bellmunt de Mesquí, la Ginebrosa i Aiguaviva de Bergantes.

Taula 2. Representació lèxica de la variació lèxica del català (amb una incidència especial sobre els parlars del català de la Franja)

REPRESENTACIÓ LEXICOGRÀFICA DE LA VARIACIÓ LÈXICA DEL CATALÀ (Amb una incidència especial en la caracterització sobre els parlars del català de la Franja) Mots presents en el <i>DCC-Moll</i>
<i>agranar</i>⁴¹ (Estanya, Peralta de la Sal, Fraga, Mequinensa, Calasseit, Favara, Massalió, Valljunquera, la Codonyera, Torrelvella, Vall-de-roures, la Ginebrosa i Aiguaviva de Bergantes)⁴², 11; <i>aidar</i> (Mequinensa, Maella i Peralta de la Sal), 12; <i>almut</i>⁴³, 17; <i>amollar</i> ‘soltar’ (Vall-de-roures), 19; <i>arena</i> (Ribagorça⁴⁴ i Vall-de-roures), 28; <i>banyar-se</i>⁴⁵ (Sopeira, Estanya, Peralta de la Sal, Fraga, Mequinensa, Calasseit, Massalió, la Codonyera, Torrelvella, Vall-de-roures, la Ginebrosa i Aiguaviva de Bergantes), 41; <i>besada</i>, 47⁴⁶; <i>bescoll</i>, <i>batcoll</i> (Vall-de-roures)⁴⁷, 47; <i>bescollada</i>, <i>batcollada</i> (Fraga), 47; <i>bres</i> (Les Paüls, Sopeira, Estanya, Bonansa, Tolba, Saidí, Mequinensa, Favara⁴⁸, Massalió, Tamarit, Fraga, Vall-de-roures, la Codonyera, Torrelvella, Bellmunt de Mesquí, Aigua viva de Bergantes⁴⁹), 55; <i>calces</i> (Fraga, Vall-de-roures), 63; <i>calcetins</i>, 63⁵⁰; <i>capell</i> (Sopeira), 69; <i>cementeri</i> (Fraga), 76; <i>comare</i> (Vall-de-roures, Bonansa), 86; <i>cordell</i> (Fraga, Tamarit), 95; <i>davall</i> (Les Paüls, Bonansa, Montanui i Fraga), 106; <i>després-ahir</i> (Alta Ribagorça: Bonansa, Les Paüls i Bisaurri; general a tota la Franja), 118; <i>dolent</i> (Vall-de-roures), 125; <i>engronsar</i> (Vall-de-roures), 143⁵¹; <i>enguany</i> (forma genetal en tota la Franja, inclosa l’Alta Ribagorça), 143; <i>escaló</i>, 153⁵²; <i>escombrar</i>, 157⁵³; <i>esgarronar</i> (Vall-de-roures), 160⁵⁴; <i>espalmador</i> (Vall-de-roures), 161; <i>espaltar</i> (Vall-de-roures), 161; <i>faldetes</i> (forma general en tota la Franja), 178⁵⁵; <i>felló</i> (Pena-roja), 180⁵⁶; <i>galfó</i> (Ribagorça), 193; <i>granera</i> (<i>ADLC</i>: Mequinensa, Fraga, Vall-de-roures, Torrelvella i Aiguaviva de Bergantes), 202; <i>llenegada</i>, 234⁵⁷; <i>llépol</i> (Pena-roja), 235⁵⁸; <i>llevar</i> (Vall-de-roures), 235; <i>maçana</i> (Tamarit), 240; <i>maçanera</i> (Tamarit), 240; <i>malnom</i>, 243⁵⁹; <i>mardà</i> (Massalcoreig, Baix Aragó, Vall-de-roures, Ribagorça), 246; <i>moll</i> (Vall-de-roures), 257; <i>mosso</i> (Calasseit, Massalcoreig, Fraga), 260; <i>nervi</i>, 267⁶⁰; <i>nin</i>⁶¹ 266; <i>parèixer</i> (Fraga i Vall-de-roures), 283; <i>perameny</i> (Calasseit)⁶², 290; <i>pigota</i> (forma general a la Franja), 295⁶³; <i>poal</i>, 300⁶⁴; <i>primavera d’hivern</i>, 307⁶⁵; <i>redó</i> (Vall-de-roures, Alta Ribagorça (Bonansa, Les Paüls, Montanui), 323; <i>rosa</i> (Vall-de-roures)⁶⁶, 335; <i>soll</i> (Vall-de-roures, Tamarit), 352⁶⁷; <i>somera</i> (Ribagorça), 352; <i>talent</i> ‘gana’ (Ribagorça), 359; <i>torcar</i> (Calasseit, Mequinensa, Fraga i Vall-de-roures), 369; <i>tort</i> ‘mancat d’un ull’ (Calasseit, Mequinensa, Pena-roja, Vall-de-roures, Maella.), 370; <i>ver</i>; <i>vero</i> (Vall-de-roures), 385⁶⁸; <i>visc</i> (Vall-de-roures), 387⁶⁹.

⁴¹ Com que [gran’a] constitueix una variant formal poc representativa, que el *DCVB* marca com a vulgarisme, no s’hi recull al *DCC-Moll*. En la mateixa direcció s’ha d’interpretar la variant [garn’a], creada per metàtesi, pròpia de Menorca i Lluçmajor, segons el *DCVB*.

⁴² A l’Alta Ribagorça, però, a les poblacions de Les Paüls, Eressué i Sopeira, les formes vives són [eskamp’a] i [eskob’a].

⁴³ Al *DCVB* s’hi recullen les variants fonètiques [almút] (Sopeira, Bonansa) i [awmút] (Calasseit), tal com indica Moret i Coso (1993, p. 99).

⁴⁴ Per a un estudi en profunditat d’aquesta subvarietat, vegeu Haensch (2003).

⁴⁵ Vegeu en Veny & Pons (2006) el mapa referit al concepte ‘mullar-se’.

⁴⁶ Segons dades de l’*ALDC*, les formes generals de la Franja (Fraga, Peralta de la Sal, Mequinensa, Massalió, Valljunquera, la Codonyera, Torrelvella, Vall-de-roures, Aiguaviva de Bergantes i la Ginebrosa) són [b’es] i [bez’a]. A les Paüls, però, per a “fer un petó”, s’escolta [fe wm potf’o].

⁴⁷ Tot i que la denominació comuna és *clotell*, l’*ALDC* presenta una gran diversitat de formes. A Les Paüls, s’hi recullen [kug’ote] i [koł]; a Sopeira, Saidí, Fraga i Vall-de-roures, s’hi recull [klat’eł], tot i que en les dues últimes també s’hi consigna [bask’ól]. La Poble de Roda presenta la forma [foý’eta] (no arrellegada al *DCC-Moll*), mentre que a Mequinensa són vives [klat’eł] i [n’uka], castellanisme que reapareix a les poblacions de la Ginebrosa, la Codonyera, Favara i Aiguaviva de Bergantes.

⁴⁸ En aquesta població, la forma *bres* alterna amb *llitet*, i a Peralta de la Sal, la forma viva és *cuna*.

⁴⁹ En aquestes quatre últimes poblacions, la forma *bres* es pronuncia [breθ].

4. CONCLUSIONS

Després d'haver analitzat la presència d'un gran nombre de diatopismes lèxics al *Diccionari català-castellà/castellà-català* de F. de Borja Moll, se sintetitzen els resultats en els punts següents:

⁵⁰ Segons l'*ALDC*, a Fraga es registra *calçotins*, mentre que a altres poblacions de la Franja, com la Codonyera, Torrevelilla, Bellmunt de Mesquí i Aigua viva de Bergantes, s'hi recull la pronúncia castellanitzada [kalθet'ins].

⁵¹ El *DCC-Moll* recull les variants *gronsar* i *agrunsar*; no així altres variants marginals, com *argunsar*.

⁵² La distribució geogràfica que s'hi troba a l'*ALDC* és la següent: [grajer'ons], [eskaler'ons] (Sopeira); [ask'alas] (Peralta de la Sal); [grað'ons] [grað'es] (Fraga); [gra'o] (Mequinensa); [eskaler'ons] (Massalió); [esk'ales] (Vall-de-roures) i, finalment, [eskaler'es] (la Codonyera, Torrevelilla, Bellmunt de Mesquí i Aigua viva de Bergantes). Cap d'aquestes variants s'hi recull al *DCC-Moll*.

⁵³ A part de no codificar l'accepció 'agranar el forn', el *DCC-Moll* no consigna la forma *escompar*, pròpia de Fraga, ni el seu derivat *escompador* 'granera per al forn'. Pel que fa a les dades de l'*ALDC*, la forma general en tota la Franja és [aγran'a]. Amb tot, la forma que s'usa a Sopeira és [esk'ampa] i [esk'oba], i a les Paülis i Eressué, [eskob'a]. A Peralta de la Sal, s'usa [ask'ombra]. A la Codonyera i a la Ginebrosa viu la variant [agran'era]. Cap d'aquestes variants apareixen codificades al *DCC-Moll*.

⁵⁴ En canvi, el *DCC-Moll* no recull la variant valenciana *desgarronar*.

⁵⁵ A Sopeira (Alta Ribagorça): [fald'etas].

⁵⁶ També viva a Mallorca i Eivissa (Veny, 1958-1960, p. 134).

⁵⁷ Segons el mapa número 34 de l'*ALDC* (2000) referit al concepte "ha rellicat", trobem la distribució següent: a Sopeira, Fraga i Mequinensa, la forma és [s ,a ezlɪz'at], amb la particularitat que en aquesta última població, la [s] inicial es pronuncia líquida. A la Codonyera, Torrevelilla, Bellmunt de Mesquí i Aigua viva de Bergantes, la forma viva que s'usa és [,a eslɪθ'at], i a Vall-de-roures, [,a reλis'at].

⁵⁸ A Vall-de-roures s'hi usa *golut*.

⁵⁹ El *DCC-Moll* no codifica *motada* (Urgell, Segrià i Benasc). A Vall-de-roures s'usa *mote*.

⁶⁰ Segons les dades de l'*ALDC*, a la Codonyera, Torrevelilla, Bellmunt de Mesquí i Aigua viva de Bergantes, la forma presenta la pronúncia [nɪrbɪs], mentre que a les poblacions de Fraga, Mequinensa i Sopeira, la pronúncia és [nɛrbɪs].

⁶¹ Pel que fa a les dades de l'*ALDC*, a la Codonyera, Torrevelilla i Bellmunt de Mesquí es recull la forma [tʃɪk]. A Vall-de-roures, les formes usades són [tʃɪk] i [noɟ]. Al Baix Cinca, a Fraga i Mequinensa, s'hi registren [tʃɪk'et] i [noɟ]. A l'Alta Ribagorça, a Sopeira, s'hi recull [nɛn] i [mɪn'o].

⁶² També viva a Mallorca.

⁶³ Tot i que també és viva la variant *pigüeta* a l'Alta Ribagorça (Veny, 1958-1960, pp. 137-138).

⁶⁴ Les dades de l'*ALDC* ofereixen una gran diversitat de formes per a donar nom a aquest objecte en el català de la Franja. Així, a les poblacions de Mequinensa, Fraga, Vall-de-roures, Peralta de la Sal, Favara del Matarranya i la Codonyera, s'hi sent [gaλ'eta]. A les poblacions de Torrevelilla, la Ginebrosa i Aiguaviva de Bergantes, s'hi sent [kalder'eta]. Finalment, a la població de Sopeira, s'hi recull [far'aða].

⁶⁵ Segons l'*ALDC* (2006): les Paülis [aγw'ero], Sopeira [ot'oɲo], Fraga [s,ammikel'æ], Vall-de-roures [primaβ'era] i [ot'oɲo], la Ginebrosa [entret'ems], i Mequinensa, la Codonyera, Torrevelilla i Aiguaviva de Bergantes [ot'oɲo].

⁶⁶ Pel que fa a les dades de l'*ALDC*, trobem uniformitat lèxica en la selecció de la forma [sarampj'o].

⁶⁷ Veny (1958-1960, pp. 139-140) recull la variant de l'altoaragonès *zolle*.

⁶⁸ La fórmula *és ver* –i les variants *és vera*, *és vero*– són presents al *DCC-Moll* com a expressions pròpies de la varietat baleàrica.

⁶⁹ Veny (1958-1960, p. 149) arreplega el compost *visc-i-vesc*, viu al Camp de Tarragona, no codificat al *DCC-Moll*.

1. El *DCC-Moll* aconsegueix sobradament la finalitat de representar la variació lèxica del català, per tal com arreplega un gran nombre d'unitats lèxiques, pròpies de les varietats dialectals del català occidental i de les varietats baleariques i de les Pitiüses⁷⁰. S'ha pogut comprovar, doncs, que el *DCC-Moll* recull el lèxic de la Franja compartit amb les varietats i subvarietats geolèctals del català occidental, del qual forma part.

2. A més a més, a part d'aquestes entrades principals, inclou, ja siga en la pròpia nomenclatura, ja siga en l'interior de l'article lexicogràfic, una quantitat apreciable de variants representatives de les diferents varietats dialectals del català, com ara els diatopismes *banyadura*, *clotell*, *clotellada*, *calcilla*, *gronsar*, *agrunsar*, *golós*, *golut*, *llaminer*, *gormand*, *fillet*, *minyó*, *minyonet*, *xic*, *xiquet*, *boix*, *garrit*, *assoll*, *torcamans*, *torcaboques*, *tovallola*, *és vera*, *és vero*, *farri*, *iai(o) -a*, *bes*, *beset*, *colomello*, *canina*, *cadina*, *paltrigar*, *fredeluc*, *fredolí*, *fredoler*, *esbessonar*, *burumballa*, *barrumballa*, *borumballa*, *brull*, *calabruixó*, *blat de moro*, *moresc*, *panís*, *milloc*, *dacsa*, *teulat*, *ni més ni manco*, *almanco* o *ni més ni pus*⁷¹.

3. En canvi, el *DCC-Moll* no inclou algunes variants secundàries en raó d'una extensió geogràfica limitada, com *garnar*, *despuis-ahir*, *aumut*, *calsotins*, *asgrunsar*, *argunsar*, *agranera*, *brumballa*, *mauranet*, *marranet* i *bressa*. Tampoc s'inclou una part significativa del lèxic del parlar de la Codonyera, estudiat per Quintana i Font (1977, 1986), sobretot el subconjunt lèxic de procedència aragonesa, com ara *beçó*, *çancé*, *escruçó*, *ixàrrit*, *joqué*, *mialsa*, *monyi*, *rasé* i *sisclo*, així com tampoc els probables mossarabismes *cenatxo*, *escarabatxo*, *perdigatxo*, *tormo* i *llosmo*.

4. Ara que s'aproxima el cinquantenni de la publicació del *Diccionari català-castellà/castellà-català* (1977) de Francesc de Borja Moll, es pot constatar que aquesta obra lexicogràfica, a pesar del seu caràcter didàctic i pràctic, presenta plena vigència pel que fa a la representació del lèxic del conjunt de les àrees dialectals de la llengua catalana. En aquest sentit, s'ha de destacar el tarannà pioner del filòleg menorquí a l'hora d'enriquir l'estàndard amb la inclusió de l'element territorial tant a la nomenclatura com als diferents articles lexicogràfics del diccionari, en un moment en què encara no havia fet eclosió el debat que es va desenvolupar a partir de la dècada dels vuitanta sobre la possible integració a l'estàndard d'elements provinents de la variació territorial.

5. No obstant això, la publicació, ja definitiva, de l'*ALDC* en nou volums (2001-2018), així com la consulta telemàtica del *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* (*DDL*C), juntament amb l'aparició de monografies i estudis dialectològics recents, reclamen una ampliació del ric material lèxic contingut en un producte lexicogràfic que és emblema patrimonial de la llengua catalana.

⁷⁰ No recull, però, algunes veus que, al nostre parer, haurien de ser considerades per a la seua inclusió: *abadejo*, *afogar*, *andreu*, *benaula*, *cadell*, *canet*, *caràcter* ('cara'), *culla*, *dellà*, *eixaguar*, *empial*, *endial*, *gambosí*, *guiàs*, *lloc* ('vila'), *paniquesa*, *pelejar* o *tortol*, entre altres.

⁷¹ Tot i així, no recull, al nostre parer, algunes variants també representatives, com ara *afram*, *blaïra*, *caldereta*, *camí de Sant Jaume*, *desgarronar*, *enguany passat*, *escompar*, *estavellar*, *fogeta*, *fraura*, *gar-rofí*, *gasúa*, *llepafiles*, *lletet*, *mançana*, *mal*, *màrgua*, *motada*, *mosso* ('solter'), *mullatori*, *peramany*, *roin*, *salefa*, *sullar*, *teuladà*, *visc-i-vesc* o *xerec*.

BIBLIOGRAFIA

- Beltran i Calvo, V. (2008). *El parlar de les Valls del Vinalopó i del Carxe*. Petrer: Centre d'Estudis Locals del Vinalopó.
- Beltran i Calvo, V. (2011). *Estudi geolingüístic dels parlars de la Marina Baixa: l'empremta mallorquina*. Ondara: MACMA/Pedreguer: IECMA.
- Beltran i Calvo, V. & Segura-Llopes, C. (2017). *Els parlars valencians*. València: Universitat de València.
- Casanova, E. (2002). El lèxic valencià en el DIEC (1995). In E. Casanova, J. Martí Mestre & A. Saragossà (coords.), *Estudis del valencià d'ara. Quart Congrés de Filologia Valenciana* (pp. 55-83). València: Denes.
- Casanova, E. (coord.) (2010). *Els altres parlars valencians*. València: Denes.
- Casanova, E. & Ferrando Francés, A. (coords.) (2002). *Francesc Ferrer Pastor: les paraules d'un poble*. València: Universitat de València.
- Colomina i Castanyer, J. (1985). *L'Alacantí: un estudi sobre la variació lingüística*. Alacant: Diputació Provincial d'Alacant.
- Colomina i Castanyer, J. (1991). *El valencià de la Marina Baixa*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.
- Colomina i Castanyer, J. (2023). *L'aportació dels escriptors valencians a la llengua normativa*. Alacant: Universitat d'Alacant.
- Colón, G. (1978). *La llengua catalana en els seus textos*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- Colón, G. (1993). *El lèxic català dins la Romània*. València: Universitat de València.
- Colón, G. (1997). *Estudis de filologia catalana i romànica*. València: IIFV/PAM.
- Colón, G. (2001). *Les regles d'esquivar vocables: autoria i entorn lingüístic*. Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura.
- Colón, G. (2013). *Vocabulari castellonenc*. Castelló de la Plana: Ajuntament de Castelló.
- Colón, G. (2014). *Origen i història del lèxic català*. València: IIFV/Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Colón, G. & Gimeno Betí, Ll. (2011). *Noves tendències en la dialectologia contemporània*. Castelló de la Plana: Universitat Jaume I.
- Colón, G. & Soberanas, A. (1986). *Panorama de la lexicografia catalana: de les glosses medievals a Pompeu Fabra*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Coromines, J. (1970). *El que s'ha de saber de la llengua catalana*. Palma: Moll.
- Coromines, J. (1971). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor.
- Coromines, J. (1980-2001). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes.
- DCC-Moll (2004). *Diccionari català-castellà i castellà-català*. 12a ed. Palma: Moll.
- DCC-Moll (escolar) (2003). *Diccionari escolar català-castellà i castellà-català*. 8a ed. Palma: Moll.
- DCVB (2006 [1962]). *Diccionari català-valencià-balear*. 10a ed. 10 vols. Palma: Moll.
- Gimeno Betí, Ll. (1994). *Estudi lingüístic dels parlars de les comarques del nord de Castelló*. Castelló de la Plana: Societat Castellonenca de Cultura.
- Gimeno Betí, Ll. (1997). *Atles lingüístic de la diòcesi de Tortosa*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Gimeno Betí, Ll. (2000). *Josep Pascual Tirado i l'Obra del Diccionari: (1920-1930)*. Castelló de la Plana: Societat Castellonenca de Cultura.
- Ginebra, J. & Solà, J. (2007). *Pompeu Fabra: vida i obra*. Barcelona: Teide.
- Haensch, G. (2003). *Las hablas de la Alta Ribagorza*. Zaragoza: Prames.
- Moret i Coso, H. (1993). El lèxic de l'Aragó catalonòfon al *Diccionari Aguiló* i al *Diccionari català-valencià-balear*. *Alazet. Revista de Filologia*, 5, 91-126.

- Moret i Coso, H. (2002). El Baix Aragó parla valencià? In E. Casanova, J. Martí Mestre & A. Saragossà (coords.), *Estudis del valencià d'ara. Quart Congrés de Filologia Valenciana* (pp. 455-469). València: Denes.
- Pradilla, M.À. (2024). *Normativitat, (re)estandardització i glotopolítica: noves mirades des de la sociolingüística catalana*. València: Publicacions Universitat de València.
- Quintana i Font, A. (1977). El lèxic de la Codonyera. In G. Colon (ed.), *Actes del Quart Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes* (pp. 223-234). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat/AILLC.
- Quintana i Font, A. (1986). El parlar de la Codonyera. Resultats d'unes enquestes. *Estudis Romànics*, 17, 1-253.
- Sanchis Guarner, M. (1963-1965). *Els pobles valencians parlen els uns dels altres*. València: L'Estel.
- Sanchis Guarner, M. (1976). *Per a una caracterització valenciana*. València: Eliseu Climent.
- Sanchis Guarner, M. (1993 [1930]). *Gramàtica valenciana*. Barcelona: Alta Fulla.
- Sanchis Guarner, M. (2009 [1933]). *La llengua dels valencians*. València: 3i4.
- Veny i Clar, J. (1958-1960). Paralelismos léxicos en los dialectos catalanes. *Revista de Filología Española*, XLII-XLIII, 91-149, 117-202.
- Veny i Clar, J. (1978). *Estudis de geolingüística catalana*. Barcelona: Edicions 62.
- Veny i Clar, J. (1982). *Els parlars catalans: síntesi de dialectologia*. Palma: Editorial Moll.
- Veny i Clar, J. (1991). *Mots d'ahir i mots d'avui*. Barcelona: Empúries.
- Veny i Clar, J. (1993). *Dialectologia filològica: transfusió lèxica. Llengua escrita i dialectalismes*. Barcelona: Curial Edicions/PAM.
- Veny i Clar, J. (2001). *Llengua històrica i llengua estàndard*. València: Universitat de València.
- Veny i Clar, J. (2006a). *Contacte i contrast de llengües i dialectes*. València: Universitat de València.
- Veny i Clar, J. (2006b). *Tradició, traducció i interferència en el Diccionari mallorquí (1840) de Pere Antoni Figuera*. Palma: Consell de Mallorca.
- Veny i Clar, J. (2009a). *Estudis lingüístics valencians*. València: Universitat de València.
- Veny i Clar, J. (2009b). *Per una història diatòpica de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Veny i Clar, J. (2017). *Paraules en l'espai, el temps i la norma*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2001). *Atles Lingüístic del Domini Català. El cos humà. Malalties*. Vol. I. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2003). *Atles Lingüístic del Domini Català. El vestit. La casa i ocupacions domèstiques*. Vol. II. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2006). *Atles Lingüístic del Domini Català. La família. Cicle de la vida; 5.- Món espiritual: l'Església. Festes religioses. Creences; 6.- Jocs; 7.- Temps cronològic. Meteorologia; 8.- Topografia*. Vol. III. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2008). *Atles Lingüístic del Domini Català. 9. El camp i els cultius*. Vol. IV. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2010). *Atles Lingüístic del Domini Català. 10. Indústries relacionades amb l'agricultura. 11. Els vegetals*. Vol. V. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2012). *Atles Lingüístic del Domini Català. 12. Vida pastoral. 13. Els animals domèstics*. Vol. VI. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2014). *Atles Lingüístic del Domini Català. 14. Insectes i altres invertebrats. Ocells. Animals salvatges. 15. Oficis*. Vol. VII. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2016). *Atles Lingüístic del Domini Català. 16. El mar, els vaixells, la pesca. 17. Vària. 18. Morfologia no verbal*. Vol. VIII. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Veny i Clar, J. & Pons, L. (2018). *Atles Lingüístic del Domini Català. 19. Morfologia verbal. 20. Sintaxi. 21. Fonosintaxi*. Vol. IX. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.